

РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“ към Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Въведение
- II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Върбица
- III. Дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване
- IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения
- V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях
- VI. Местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановете документи от висока степен
- VII. Видове под специален режим
- VIII. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване
- IX. Заключение
- X. Термини и дефиниции

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият раздел „Лечебни растения“ (ЛР) към общинската Програма за опазване на околната среда на община Върбица за периода 2021-2027 г. е разработен на основание чл.50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр.29 от 7 Април 2000 г., с посл. изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017 г. и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др. Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастващите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способности и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ОПООС на община Върбица повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

Цел:

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Върбица. Той урежда управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки.

Задачи:

- Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

Нормативи:

1. Закон за лечебните растения
2. Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от МОСВ.
3. Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г., издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите.

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ОПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;

2. Издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;

3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;

4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Настоящият раздел „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

Територията на община Върбица е богата на горски ресурси и естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки. Горските територии в общината се стопанисват от ТП „Държавно горско стопанство Върбица“ към РДГ – Шумен и попадат в териториалния обхват на „Североизточно държавно предприятие“ на Министерство на земеделието и храните.

Горите заемат 58% от територията на община Върбица. Общата горска площ на територията на община Върбица към 2019 г. е 18730 ха, от които: 97,75% държавна горска територия, 0,8% общинска горска територия, 1,28% частна горска територия, 0,12% собственост на други юридически лица, 0,05% собственост на обществени организации (кооперативна).

Важна част от биоразнообразието и особена категория от флората на община Върбица са лечебните растения. Находищата на лечебни растения са на групи, разпръснати, на петна ил се срещат по единично и се използват за стопански и лични нужди. В района на ДГС „Върбица“ в най-големи количества се събират плодове от шипка, цвят от бяз и от липа, стръкове от глухарче, листа от къпина и малина, коприва, лайка, жълт кантарион, кора дъб и др.

Съгласно националното законодателство, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като: организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда; издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост; издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

мониторинга и кадастъра на лечебните растения за териториите, намиращи се под негова юрисдикция.

В последните години значително нарастна интереса към билките. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения /ЗЛР/ „билки за лични нужди“ са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден. За корени и коренища, каквито се събират от залиста, разрешеното количество за лични нужди е до 1 кг.

Община Върбица, съвместно с ДГС „Върбица“, РИОСВ - Шумен и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

За периода 2016-2020 г. от Община Върбица са издадени общо 50 броя разрешителни за събиране на лечебни билки от общински поземлен фонд, съгласно разпоредбите на чл.22 от Закона за лечебните растения.

Средногодишно от района се събират около 40 тона билки и около 500 кг гъби.

По информация от РИОСВ – Шумен, на територията на община Върбица са регистрирани общо 18 билкозаготвителни пункта. По големите билкозаготвителни фирми са: „Бузгови – Р“ ЕООД - с. Нова Бяла река; ЕТ „Мелиса Р.Реджебов - Д.Мустафов“ с.Менгишево, „Херб – Парадайс“ ЕООД гр.Върбица, „Ваклев и Синове-2015“ ООД - с.Нова Бяла река и „Чалъкови-2008“ ЕООД - гр.Върбица

Билкозаготвителите изкупуват разнообразни лечебни растения, според търсенето на пазара. Ежегодно се събират коприва, липа, бърз-цвет, бърз-плод, глог, шипка, глухарче, жълт кантарион и др. Билките намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био-продукти.

От представителите на лечебни растения най-масово от населението се събират: божур, коприва, горска ягода, лапад, лайка, лавандула, мащерка, самардала, левурда, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт, червен кантарион и глухарче.

Районът на община Върбица е богат на лечебни растения, които все още не се използват пълноценно. Някои от лечебните растения като иглика, божур, зимзелен, ранилист и др. със заповед на МОСВ са под ограничителен режим. Диланката, ружата, момината сълза, салепът са забранени за събиране. С търговско значение са билките – липа, жълт кантарион и шипка. Характерните за района гъби са – печурка, сърнела, челядинка, пачи крак, манатарка и др. Промисленото събиране на гъби се контролира от Горско стопанство. Общината има потенциал да развие предприятия за преработка на диворастващи плодове, билки и гъби, които да създадат работни места за населението.

Съгласно ЗЛР отделни видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване, или има опасност от появяването на

такава тенденция.

Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им. На тази база е изготвен и приложен списък на по-важните видове лечебни растения в община Върбица със стопанско и икономическо значение.

СПИСЪК

на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Върбица

№ по ред	Вид	Местонахождение	Срещаемост	Описание и ресурсно значение
1	Благун <i>Qercus frainetto</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Широколистно листопадно дърво, високо до 30 m. Листата са прости, приседнали или на къси дръжчици. Жълдите са приседнали или на къса дръжка. Без ресурсно значение
2	Боянка <i>Erysimum diffusum</i>	В землищата на гр.Върбица и селата Бяла река и Тушовица.	По единично	Боянка е тревисто двугодишно до многогодишно растение. Разпространено по сухи тревисти места. Запарка от надземната част и отвара от семената се използват за медицински цели.
3	Бреза обикновена <i>Betula pendula</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Широколистнодърво с характерен за кората бял цвят, който се дължи на веществото бетулин - единственото бяло багрило в природата. Без ресурсно значение
4	Бръшлян <i>Hedera helix</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	(Сем. Бръшлянови - Araliaceae) - вечнозелено увивно или пълзящо растение. Листата са дълги 3-10 см., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсоидни. Цветовете са жълтозелени с петделна чашка и венче. Цъфти през август – септември, плодовете узряват на следващата пролет. Употребяема част: Използват се листата. Отровно! Фитотерапия

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

				Използваем. Лични нужди.
5	Бряст полски <i>Ulmus minor</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Широколистно дърво с мощен ствол, който достига до 6 метра в диаметър. Достига до 40 метра височина и до 400 годишна възраст. Без ресурсно значение
6	Бук обикновен <i>Fagus sylvatica</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	Масиви	Букът е листопадно дърво високо до 30 m. Има важно стопанско значение и средообразуваща роля. Промислено – максимално използваем
7	Бъз нисък <i>Sambucus ebulus</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	(Сем. Бъзови - <i>Caprifoliaceae</i>) многогодишно тревисто растение. Отровно! Фитотерапия Максимално използваем
8	Бъз черен <i>Sambucus nigra</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	Семейство Мешковицови Дървовиден вид бъз с черни плодове. Употребява се за регулиране обмяната на веществата. Без ресурсно значение
9	Върба бяла <i>Salix alba</i>	Единични бройки в близост до реките и влажни зони около бреговете на язовири	По единично	(Сем. Върбови - <i>Salicaceae</i>) - дърво, с широка корона и надлъжно напукана кора. Расте по влажни места. Използваем.
10	Габър обикновен <i>Carpinus betulus</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Сем. Брезови (<i>Betulaceae</i>) Широколистно листопадно дърво. Дървесината на обикновения габър е твърда и жилава. Използва промислено в мебелното производство.
11	Глог червен	Повсеместно – във	На групи	Семейство Розоцветни

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

	<i>Crataegus monogyna</i>	всички землища на населените места в община Върбица.		(Rosaceae). Представява храст или разклонено дърво. Медоносно растение. Максимално използваем.
12	Глог черен <i>Crataegus pentagyna</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Семейство Розоцветни (Rosaceae). храст или ниско дърво. Без ресурсно значение
13	Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	Семейство Сложноцветни (Asteraceae). Съдържа естествен растителен латекс. Максимално използваем
14	Гръмотрън <i>Ononis spinosa</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Род дребни медоносни храсти, полухрасти и тревисти растения от семейство бобови. Ограничено използваем
15	Детелина ливадна <i>Trifolium pratense</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	Семейство Бобови Ограничено използваема
16	Детелина плевелна <i>Trifolium arvense</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.		Семейство Бобови Ограничено използваема
17	Дрян обикновен <i>Cornus mas</i>	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.		Ниско дърво или храст, което се класифицира към семейство Дряннови (Cornaceae). Маскирално използваем
18	Дъб летен	Повсеместно – във		Голямо, широколистно дърво,

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

	Quercus robur	всички земяща на населените места в община Върбица.		което принадлежи към семейство Букови (Fagaceae). Без ресурсно значение
19	Еньовче същинско Galium verum	Повсеместно – във всички земяща на населените места в община Върбица.	На петна	(Сем. Брошови - Rubiaceae) - многогодишно тревисто растение. Среща се по умерено сухи или умерено влажни поляни, ливади и пасища. Разпространено е в равнините, предпланините и планините докъм 1700 м надм. в. Надземните части се използват в народната медицина. Използваем за лични нужди и стопански цели.
20	Живовлек голям Plantago major	Повсеместно – във всички земяща на населените места в община Върбица.	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекуви/ Максимално използваем
21	Живовлек теснолист Plantago lanceolata	Повсеместно – във всички земяща на населените места в община Върбица.		Семейство Plantaginaceae /Живовлекуви/ Ограничено използваем
22	Жълт кантарион лечебен Hypericum androsaemum	Повсеместно – във всички земяща на населените места в община Върбица.	На групи	(Сем. Звънникови - Hypericaceae) - многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо коренище. Използва се във фармацевтичната промишленост, фитотерапевтичната практика. Използваем за лични и стопански цели.
23	Здравец горски Geranium sylvaticum	Повсеместно – във всички земяща на населените места в община Върбица.		(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно тревисто растение Използваем
24	Здравец обикновен	Повсеместно – във всички земяща на	На петна	(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

	Geranium macrorrhizum	населените места в община Върбица.		тревисто растение със силно развито хоризонтално коренище. Среца се в предпланините и планините от 300 до 2000 м надм. в. Надземната му част се използва в парфюмерията, козметиката, фармацевтичната и фитотерапевтичната практика. Използваем.
25	Змийско мляко Chelidonium majus	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Макови - Papaveraceae) - многогодишно тревисто растение с гъст оранжев млечен сок. Използва се във фитотерапията и народната медицина. Отровно! Приложението му във фитотерапията изисква лекарски контрол! Използваем. Без ресурсно значение
26	Змиярник петнист Agum maculatum	В землищата на селата Тушовица, Бяла река, Крайгорци, Чернооково.		Горски цъфтящ растителен вид от семейство Змиярникови Без ресурсно значение
27	Ива Salix caprea	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Растителен вид от семейство Върбови. Представява ниско дърво (до 10 метра височина) или храст. Ограничено използваема.
28	Иглика лечебна Primula veris	Установено е находище в землището на гр.Върбица	На групи	(Сем. Игликови - Primulaceae) - многогодишно тревисто растение с късо коренище и множество дълги цилиндрични корени с диаметър 1-2 мм. Използват се във фитотерапевтичната практика и за приготвяне на фитопрепарати. Максимално използваема
29	Камшик лечебен Agrimonia eupatoria	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - многогодишно растение. Расте из храсталаци, ливади и пасища, край горски пътеки, до 1500 м.н.в. в цялата страна. Събира се надземната част. Използва се в официалната и народната медицина. Използваем. Без ресурсно значение
30	Киселец Rumex acetosa	Повсеместно – във всички землища на	На петна	Киселецът е вид многогодишно тревисто растение от

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

		населените места в община Върбица.		семейство Лападови, растящо в изобилие по поляните. Максимално използваем
31	Козя брада <i>Rumex acetosella</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На туфи	Принадлежи към семейство Лападови. Без ресурсно значение
32	Кокиче снежно <i>Galanthus nivalis</i>	Ограничено разпространено в общински и държавни гори в обхвата на ДГС „Върбица“	На групи	Сем. Amaryllidaceae – Кокичеви. Застрашен вид в Червената книга на България. Без ресурсно значение
34	Копитник <i>Asarum europaeum</i>	Рядко се среща в землищата на територията на община Върбица	По единично	(Сем. Копитникови - Aristolochiaceae) - многогодишно тревисто растение с дебело пълзящо разклонено коренище. Използват коренището и надземната част. Без ресурсно значение.
35	Коприва обикновена <i>Urtica dioica</i>	Широко разпространена във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	(Сем. Копривови - Urticaceae) - многогодишно тревисто растение. Разпространено из цялата страна по влажни и богати почви. Събират се листата и коренището. Използва се във фитотерапевтичната практика. Масово използваема за лични и стопански цели.
36	Комунига лечебна <i>Melilotus officinalis</i>	Рядко се среща в отделни землища на територията на община Върбица		Семейство Бобови. Двугодишно тревисто растение с разклонено, високо до 1,5 м стъбло и добре развит корен. Без ресурсно значение.
37	Копър обикновен <i>Anethum graveolens</i>	В землищата на гр.Върбица и селата Бяла река, Чернооково, Крайгорци, Божурово, Станянци		Едногодишно растение с кратък живот, което се използва за подправка на ястия и като съставна част на някои медикаменти Без ресурсно значение
38	Кукуряк миризлив <i>Helleborus odoratus</i>	Среща се в общински и държавни гори в обхвата на ДГС	На групи	(Сем. Лютикови - Ranunculaceae) - многогодишно тревисто растение. Расте из

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

		„Върбица“		храсталаците, поляните и разсветлените гори в габърво-горуновия и буков пояс докъм 1500 м надм. в. Използва се в билколечението и народната медицина. Отровно! Използваемо
39	Къпина полска <i>Rubus caesius</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Семейство Розоцветни – Rosaceae Използваема
40	Лайка езичеста <i>Chamomilla suaveolens</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Максимално използваема за лични нужди и стопански цели.
41	Лайкучка влакнеста <i>Matricaria trichophylla</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Без ресурсно значение
42	Леска обикновена <i>Corylus avellana</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	(Сем. Брезови - Betulaceae) - храст или малко дърво. Формира самостоятелни съобщества-храсталаци на мястото на изсечени или унищожени гори. Използва се в медицината. Използваема.
43	Липа дребнолистна <i>Tilia cordata</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 30 метра. Расте по сенчести и умерено влажни места из смесените широколистни гори. Използват се във фитотерапевтичната практика. Използваем за лични нужди и стопански цели.
44	Липа едрolistна <i>Tilia platyphyllos</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 40 метра. Изисква по-мек и по-влажнен климат и по-влажни почви, отколкото дребнолистната липа. Събират се съцветията.

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

				Използваем.
45	Липа сребролистна <i>Tilia tomentosa</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 25 метра. Събират се цветовете с присъцветници. Използват се във фитотерапевтичната практика. Ограничено използваема
46	Люляк <i>Syringa vulgaris</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Декоративен листопаден храст с красиви и ароматни цветове от семейство Oleaceae - Маслинови. Използваем
47	Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи и на петна	Представява едногодишно или двугодишно, бодливо тревисто растение, което принадлежи към семейство Сложноцветни (Compositae, Asteraceae). Максимално използваем.
48	Малина <i>Rubus idaeus</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - полухраст с изправени, вдървенели стъбла. Използва се във фитотерапията, като билка в народната медицина, като суровина в хранително-вкусовата промишленост. Максимално използваема
49	Маргаритка обикновена <i>Leucanthemum vulgare</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Тревисто растение, което принадлежи към семейство Asteraceae (Сложноцветни). Използваема
50	Лечебна маточина (лимонче) – <i>Melissa officinalis</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30-80 см. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносемени яйцевидни орехчета. Цъфти юни – септември.

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

51	Мащерка дългостъблена <i>Thymus longidentatus</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.	На групи	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - полухрастче, високо до 20 см. Събират се стръковете с листата и цветовете. Максимално използваема за лични и стопански цели.
52	Мента обикновена <i>Mentha spicata</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.		Семейство Устноцветни (Lamiaceae) Без ресурсно значение
53	Минзухар пролетен <i>Crocus chrysanthus</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.		Многогодишни растения от семейство Перуникови (Iridaceae). Използваем
54	Момина сълза <i>Convallaria majalis</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.		Семейство Зайчесянкови (Asparagaceae) Многогодишно тревисто растение Без ресурсно значение
55	Мъждрян <i>Fraxinus ornus</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.	По единично	(Сем. Ясенови - Oleaceae) - храст или дърво до 15 метра. Среща се доста често в страната. Кората се използва като суровина във фармацевтичната промишленост. Ограничено използваем
56	Сладка папрат обикновена <i>Polypodium vulgare</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.		Семейство Многожковни (Polypodiaceae) Без ресурсно значение
57	Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Във всички землица на населените места в община Върбица.	На групи	Използваема
58	Омайниче планинско <i>Geum montanum</i>	Рядко срещан в малки количества		Семейство Розови (Rosaceae) Многогодишно тревисто растение с презимуващо

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

				коренище. Без ресурсно значение
59	Пача трева обикновена <i>Polygonum aviculare</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Тревисто растение, което притежава лечебни свойства и се класифицира към семейство Лападови – Polygonaceae Ограничено използваема
60	Паричка <i>Belis perenis</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Без ресурсно значение
61	Равнец жълт <i>Achillea clypeolata</i>	В землището на с.Бяла река		(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) Многогодишно растение. Видът е балкански ендемит. Без ресурсно значение
62	Бял равнец <i>Achillea millefolium</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На петна	(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) - многогодишно тревисто растение. Видът е широко разпространен на територията на цялата община. Използва се в билколечението. Максимално използваем за лични нужди и стопански цели.
63	Ранилист лечебен <i>Betonica officinalis</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	По единично	Род покритосеменни растения от семейство Устноцветни (Lamiaceae). Без ресурсно значение
64	Риган обикновен <i>Origanum vulgare</i>	Среща се в големи количества по пасищата	На петна	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - многогодишно тревисто растение. Среща се из цялата страна. Използва се в парфюмерията и фитотерапията. Масово използваем.
65	Синчец обикновен	Във всички землища		Семейство

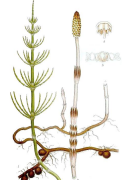

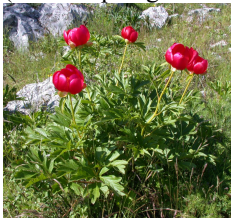
**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

	Scilla bifolia	на населените места в община Върбица.		Зайчесянкови (Asparagaceae) Без ресурсно значение
66	Синя жлъчка Cichorium intybus	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Семейство Сложноцветни (Asteraceae) Без ресурсно значение
67	Слез горски Malva sylvestris	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Семейство: Слезови (Malvaceae) Термофилен вид. В билколечението се използват листата и цветовете. Без ресурсно значение
68	Смрадлика Cotinus coggygria	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Семейство Смрадликови (Anacardiaceae) Познато още като тетра, дърво, високо до 12 m. Без ресурсно значение
69	Смърч обикновен Picea abies	Среща се в общински и държавни гори в обхвата на ДГС „Върбица“		Семейство Борови (Pinaceae) Иглолистно дърво, високо до 50 m. Ограничено използваем
70	Лудо биле Athropa bella-donna	В землищата на гр.Върбица и селата Бяла река, Крайгорци, Чернооково, Божурово, Станянци.		Наричана още лудо биле или старо биле, е многогодишен храст от семейство Картофови (Solanaceae). Беладоната е силно токсично растение, съдържащо алкалоида атропин. Без ресурсно значение
71	Теменуга миризлива Viola oderata	Среща се в горите в обхвата на ДГС „Върбица“	На петна	Сем. Violaceae (Теменугови) Без ресурсно значение
72	Тинтява горска Gentiana asclepiadea	В землището на гр.Върбица.	По единично	Семейство Тинтявови – Gentianaceae Многогодишно растение Без ресурсно значение

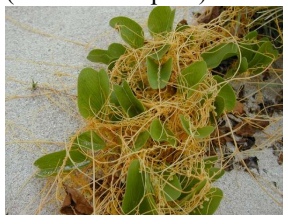

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

73	Трънка <i>Prunus spinosa</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - храст със силно разклонено стъбло. Дребноплодно растение. Понякога образува самостоятелни храстови съобщества. Използва се във фитотерапевтичната практика. Без ресурсно значение
74	Хвощ <i>Equisetum telmateia</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.		Семейство Хвощови (Equisetaceae) Без ресурсно значение
75	Шипка храсталачна <i>Rosa corymbifera</i>	Във всички землища на населените места в община Върбица.	На групи	Семейство розоцветни Листопаден храст висок до 2,5 метра. Максимално използваема
76	Ягода горска <i>Fragaria vesca</i>	Находища са установени в землищата на гр.Върбица и с.Бяла река.	На петна	Смейство Розови (Rosaceae) Максимално използваема
77	Ясен планински <i>Fraxinus excelsior</i>	Рядко се среща като единични дървета в общински и държавни гори в обхвата на ДГС „Върбица“	По единично	Високо широколистно дърво със светла, жилава, еластична дървесина от семейство Маслинови (Oleaceae) Без ресурсно значение
78	Червен (красив) божур (<i>Paeonia peregrina</i> Mill.)	Находище е установено в Защитена местност „Червен божур“	На групи	Сем. Божурови (Paeoniaceae) Рядък защитен вид

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

79	Пищялка горска <i>Angelica sylvestris</i>	Във всички земища на населените места в община Върбица.		Вид растение от семейство Сенникови (Ariaceae). Без ресурсно значение
80	Решетка безстъблена <i>Carlina acanthifolia</i>	Във всички земища на населените места в община Върбица.		Решетка, известна и като дива зелка, шереметка, цедка или самодивско сито, е тревисто растение от семейство сложноцветни Без ресурсно значение
81	Здравец зловонен <i>Geranium robertianum</i>	Във всички земища на населените места в община Върбица.		(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно тревисто растение Използваем
82	Кукувича прежда (<i>Cuscuta europaea</i>)	Във всички земища на населените места в община Върбица.		Семейство - Поветицови (Convolvulaceae) Паразитно пълзящо растение
83	Лепка <i>Galium aparine</i>	Във всички земища на населените места в община Върбица.		Представява едногодишно тревисто пълзящо растение, което е част от семейство Брошови (Rubiaceae). Използваема
84	Мащерка планинска <i>Thymus pulegioides</i>	Във всички земища на населените места в община Върбица.		Сем. Устноцветни - Lamiaceae Без ресурсно значение

Съгласно чл.5 от Наредба № 2 не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковичи от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковичи от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;

- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба № 2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и тряскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 **билки за лични нужди** за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг.;
- стръкове – до 2 кг.;
- листа – до 1 кг.;
- кори – до 0,5 кг.;
- цветове – до 0,5 кг.;
- семена – до 0,1 кг.;
- плодове – до 10 кг.;
- пъпки – до 0,5 кг.;
- талус – до 1 кг.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите се изпълняват на местно и на национално ниво. Ежегодно със Заповед на Министъра на околната среда и водите на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустими за събиране от естествени находища, извън територията на националните паркове, количества

от защитени видове билки, описани подробно в точка VII „Видове под специален режим“ на настоящия раздел „Лечебни растения“.

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Върбица за периода 2021-2027 г.

Събиране на лечебни растения

Предпоставка за събирането е познаването на лечебните билки. Ако притежаваме това познание тогава нещата вече опират до това да събирате билките в съответното време на съответното място и по съответния начин.

Опитът показва, че най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни за да има ефект. Пресните билки човек може сам да си набере през ранна пролет понякога още в края на февруари та чак до ноември. Някои от тях може да се намерят даже и през зимата под снежната покривка, ако човек преди това си е отбелязал местонахождението им.

За през зимата може да се приготви един не твърде голям запас от изсушени билки. За целта ние си ги набавяме в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества.

При ЦВЕТЧЕТАТА – в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА – преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ – изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ – събират се по време на зреенето.

При това трябва да се има предвид следното: берат се само здрави, чисти растения, по които няма паразити! Билките да се събират в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина. Температурата обаче не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, имат и върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Да се избягват пластмасови съдове и консервни кутии! Билките да не се излагат на светлина (да се използват цветни стъкленици най-подходящи за зелените).

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения позволятелно за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволятелно се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Шумен осъществява контрол върху издадените позволятелни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Първомай е определена такса за издаване на позволятелно по чл. 22 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти общинска собственост в размер на 3.00 лв, както и са определени такси за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, водни обекти и териториите в строителни граници на населените места.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души. Позволителното се издава преди осъществяване на ползването. Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души. Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
2. да закупува само билки, за които е издадено позволително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;
3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;
4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;
5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволително, както и за складовите наличности.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

Опазване на лечебните растения в община Върбица

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма

опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Върбица лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

- Липа - цвят и листа;
- Бъз - цвят и плод;
- Глухарче - корен, корен със стрък, стрък и лист;
- Мащерка - стрък;
- Бял равнец - стрък;
- Коприва - корени и листа;
- Шипка - плод;
- Обикновен глог - цвят с листа и плодове;
- Риган – стрък и др.

Удостоверение от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения. За събиране и изкупуване на лечебни растения под специален режим на опазване и ползване от естествените им находища ежегодно до 31 декември на предходната година се подават заявки в РИОСВ.

Билките събрани от лечебни растения под специален режим се придружават до крайния потребител със следните документи:

- Заповед на директора на РИОСВ, когато билките са събрани от естествените им находища;
- Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;

Позволително за ползване на билките.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост.

Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Позволително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- директора на държавното лесничество - за горите - общинска собственост и след заплащане на такса в общината;
- от кмета на общината, когато ползването е от:
 - 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - 2) от териториите и акваториите в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:

- 1) плановете документи;

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“

2) дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;

3) научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;

4) изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;

5) култивиране и преработка на лечебните растения;

6) обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;

7) други дейности, свързани с управлението и контрола.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1) вида на ползването;

2) разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;

3) района или конкретното находище;

4) начина на ползване;

5) задължения на ползвателя.

При издаване на позволителните се спазват следните условия:

- Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

При издаването на позволителни на територията на община Върбица се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

- Спазване на законоустановения срок - до 20 януари за представяне в РИОСВ на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Върбица;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на Кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

Заповед на Кмета на общината

Ежегодно Кметът на Община Върбица издава заповед, с която се забранява търговията на диворастящи застрашени и защитени растения под ограничителен режим на ползване (снежно кокиче, пролетна циклама, оливиеров минзухар, битински синчец, горска теменуга, кукуряк, иглика, божур, кукувиче грозде и др., клонки от бодлив и подезичен залист, както и на луковици, туфи, коренища, предназначени за засаждане на територията на община Върбица.

IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Община Върбица е с богато биоразнообразие, което не е напълно изследвано. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Целта на раздел „Лечебни растения“ е да се осигури комплексно, многократно и ефективно използване на перспективните лекарствени растения, опазването им за задоволяване потребностите на населението, възстановяване качеството и предотвратяване изчезването на отделните видове и свързаните с тях компоненти на околната среда.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“ ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Върбица, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Съобразяване на издадените разрешителни за ползване, съгласно състоянието на ресурсите и плановете документи;
- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
- Изследване и картиране на лечебните растения на територията на общината;
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят;
- На контрол са подложени всички известни на РИОСВ-Шумен пунктове за изкупуване на билки без ограничен режим. Следи се и за правилната им заготовка и съхраняване.

Препоръки за устойчиво ползване на лечебните растения и опазване на находищата

Основен елемент при планиране на ползването на ресурсите от лечебни растения са обвързвани с размера и състоянието на запасите от конкретните видове по землища. Направена е приблизителна оценка на разпространението, състоянието и нивото на

експлоатационните запаси на лечебните растения, които са в ефективен стопански цикъл, с приоритет на видове, поставени под ограничителен режим и видове, които се събират в големи количества през последните години. Известни са рисковете от консервационна и стопанска гледна точка, когато дейността се управлява без наличието на регламент и план за ползване на ресурса.

При събиране на плодове и цветове от дървесни видове не трябва да се допуска рязането и чупенето на клони. Необходимо е да се ограничи до минимум събиране на подземни части (корени, коренища, грудки и луковици) както и на кори, тъй като ефектът на пряко унищожаване е неоспорим и запазването на част от находището и осигуряване на период за възстановяване е задължително.

Много важен кръг от действия е свързан с повишаване на природозащитната култура на местното население и най-вече на събирачи и заготовители. Необходимо е да се разработят и разпространят информационни материали (забранени видове и основни правила за събиране), с цел да се ограничи събирането на редки и застрашени лечебни растения поради незнание или унищожаване на находища поради неправилно бране.

Налице са обективни условия за прилагане на природозащитни стимули за развитие на алтернативни дейности, косвено намаляващи отрицателното влияние върху лечебните ресурси. Това може да се осъществи със създаване на култивирани насаждения от лечебни и етеричномаслени култури, които може да бъдат финансово подпомогнати от европейските фондове.

Устойчиво ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения, може да се достигне с недопускане събиране на количества над установените в програмата и периодично актуализиране на състоянието на местообитанията.

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

В Община Върбица няма територии, които не са защитени и се нуждаят от избор и регламент за подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

На територията на общината попадат 1 природен резерват, 1 защитена местност по Закона за защитените територии и 5 защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, включени в екологичната мрежа НАТУРА 2000.

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

Предвид факта, че на територията на община Върбица се намират няколко защитени територии и зони и не се наблюдава сериозен натиск върху лечебните растения, не се предвижда избор и регламент на нови защитени територии, с цел устойчиво им ползване.

Мерки за устойчиво управление на териториите с лечебни растения са включени и в Лесоустройствения план и Доклада за гори с висока консервационна стойност на ТП ДГС „Върбица“, в чиито обхват попада и територията на общината.

VI. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНТЕ НА **ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА** **НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ** **ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН**

В Наредбата за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Върбица се забранява събирането на семена, резници, бането на билки, без разрешително, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни растения на територията на общината. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготвител в РИОСВ - Шумен, съгласно Закона за лечебните растения.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.

За защитените диворастващи лечебни растения се забранява:

- Сеченето, брането, изкореняването, хербаризирането, независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- Унищожаването и увреждането на находищата им;
- Притежаването, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- Събирането на семена, луковици, коренища и други репродуктивни органи;
- Пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазването на определени видове лечебни растения;
- Ползването на лечебни растения, представлящо стопанска дейност, без необходимото разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения.

В Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Върбица, са определени таксите за събиране на части от лечебните растения. Всяка година според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения се издават разрешителни за бране на лечебните растения. Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Върбица са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

VII. ВИДОВЕ ПОД СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ

Определени видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции. Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалния режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустими за събиране количества билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Под специален режим на опазване и ползване на територията на Р България са следните видове лечебни растения:

1. Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), от естествените находища, извън територията на националните паркове, на следните лечебни растения:

- Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)
- Зърнастец елиовиден (*Frangula alnus* Mill.)
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)
- Лазаркия, енъовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
- Тлъстига лютива (*Sedum acre* L.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)

За тези видове е забранено събирането им в националните паркове, извън количествата и районите, определени в приложението. Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околна среда и води между билкозагответелите от района на инспекцията. Разпределянето се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

От тези видове на територията на община Върбица са разпространени: червен божур, лудо биле, иглика, лечебен ранилист и безстъблена решетка.

2. Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Катраника (*Artemisia alba* Turra)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*)
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)
- Хвойна червена (*Juniperus oxycedrus* L.)
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*)
Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове не се издават разрешителни за бране и ползване на лечебните растения.

VIII. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване

Прогнозни количества на ресурсите от най-разпространените и често използвани лечебни растения в община Върбица и период на възстановяване

Лечебно растение	Използвани части с лечебна цел	Прогнозно количество в кг.	Допустимо количество в % съгл. чл.5 от Наредба №2	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2
Дребнолистна липа (<i>Tilia cordata</i>)	Цветовите с прицветниците и листа	10 000 кг - цвят	70% цвят 7 000 кг.	Не е необходим
Коприва (<i>Urtica dioica</i>)	Използват се коренището и листата	10 000 кг - стрък	70% стрък 7 000 кг.	Не е необходим
Жълт кантарион (<i>Hypericum perforatum</i>)	Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете	5 000 кг - цвят	70% цвят 3500 кг.	Не е необходим
Мащерка (<i>Thymus serpyllum</i>)	Цветове и стръкове	5 000 кг - цвят	70% цвят 3500 кг.	Не е необходим
Риган обикновен (<i>Origanum vulgare</i> L.)	Цветове и стръкове	5 000 кг - цвят	70% цвят 3500 кг.	Не е необходим
Маточина (<i>Melisa officinalis</i>)	Листата и цъфтящите връхни части на стъблото	2000 кг – стрък (листа и цвят)	70% стрък 1 400кг.	Не е необходим
Синя жлъчка (<i>Cichorium intubus</i> L.)	Използва се надземната част на растението	2 000 кг - цвят	70% цвят 1 400 кг.	Не е необходим
Бял равнец (<i>Achillea millefolium</i>)	Събират се облистените цветоносни стебла и цветните	10 000 кг - цвят	70% стрък 7 000 кг.	Не е необходим

**Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.
Раздел „Лечебни растения“**

	кошнички по време на цъфтеж			
Змийско мляко (<i>Chelidonium majus</i>)	Използва се надземната част на растението	4 000 кг - стрък	70% стрък 2 800 кг.	Не е необходим
Черен бяз (<i>Sambucus nigra</i>)	Корени, плодове, листа, цветове	10 000 кг - плод	70 % цвят 7 000 кг.	Не е необходим
Шипка (<i>Rosa canina</i>)	Използва се плодът	10 000 кг - плод	80% плод 8 000 кг.	Не е необходим
Лайка (<i>Mutricaria chamomilla</i>)	Цвят	5 000 кг - цвят	70% цвят 3500 кг.	Не е необходим
Овчарска торбичка (<i>Capssela bursa - pastoris</i>)	Стрък	3 000 кг - стрък	70% стрък 2 100 кг.	Не е необходим
Червен божур (<i>Raeonia peregrina</i>)	Използват се семената, венчелистчета и корените (грудки)	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	2 години грудки - корен
Глухарче (<i>Taraxacum officinale</i>)	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	3 000 кг – стрък, корен, коренище	70 % стък, корен, коренище 2 100 кг.	Не е необходим
Червен глог (обикновен) (<i>Crataegus monogina</i>)	В лечебната практика се използват цветовете, листата и плодовете	5 000 кг. - плод 5 000 кг. - цвят	80% плод 4000 кг. 80% цвят 4000 кг.	Не е необходим Не е необходим
Смрадлика (<i>Cotinus coggygria</i>)	За лечебни цели се използват листата	5 000 кг - листа	70% лист 3500 кг.	1 година
Бръшлян <i>Hedera helix, Araliaceae</i>	Лист	5 000 кг - листа	70% лист 3500 кг.	1 година
Тревист бяз (<i>Sambucus ebulus</i>)	Цвят и плод	3 000 кг - цвят 5 000 кг - плод	80% цвят 2 400 кг. 80% плод 4 000 кг.	Не е необходим Не е необходим
Теснолистен живовляк <i>Plantago lanceolata</i>	Лист	500 кг - листа	70% лист 350 кг.	Не е необходим
Широколистен живовляк <i>Plantago major</i>	Лист	500 кг - листа	70% лист 350 кг.	Не е необходим
Еньовче същинско <i>Galium verum</i>	Стрък	500 кг - стрък	70% стрък 350 кг.	Не е необходим
Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides L.</i>	Цвят	500 кг - цвят	70% 3500 кг	Не е необходим
Киселец <i>Rumex acetosa</i>	Стрък	500 кг - стрък	70% 3500 кг	Не е необходим
Хвоц <i>Egusetum arvense</i>	Стрък	500 кг - стрък	70% 3500 кг	Не е необходим
Дрян обикновен <i>Cornus mas L.</i>	Плод	500 кг - плод	70% 3500 кг	Не е необходим

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

При прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за опазване на околната среда на Община Върбица естествените находища ще се опазят от увреждане и унищожаване, ще се осигури устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд и няма да се допусне изменението на популациите им, при което да се влошат биологичните им показатели или да се затрудни естественото им възстановяване.

При изпълнението на предвидените в предишната глава мерки ще се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, както и ще бъдат задоволени потребностите от лечебни растения на населението.

При правилното прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за Опазване на околната среда на Община Върбица, ще се постигне опазването на:

- Естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност;
- Разработването на система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси;
- Екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете;
- Изменението на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване;
- Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри, популациите на видовете и екосистемите, включващи популациите.

X. ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ

Стандартизирани термини и дефиниции за научни и управленски цели в областта на ресурсологията на лечебните растения в национален мащаб не са възприети. В РЛП са използвани легални термини и дефиниции от Закона за лечебните растения, и адаптирани дефиниции, като:

- **Лечебни растения** са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки;
- **Билки** - отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и

профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели;

- **Естествено находище** - местообитание заедно с популация от диворастящи лечебни растения;
- **Естествено местообитание** - пространствено ограничена територия, включваща всички компоненти на неживата и живата природа, които със своите параметри определят условията за съществуване на природните популации;
- **Условия на средата** - всички фактори на неживата и живата природа, характеризиращи местообитанието;
- **Популация** - териториално обособена съвкупност от индивиди от един и същи вид, които могат свободно да обменят помежду си генетичен материал;
- **Устойчиво ползване** - ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения;
- **Ресурси от лечебни растения** - съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди;
- **Режим на ползване на находището** - система от мерки, включваща периоди на експлоатация и покой за възстановяване на ресурсите от лечебни растения;
- **Приоритетни типове природни местообитания** - местообитания на приоритетни видове лечебни растения или които са определени като такива по силата на международни споразумения, по които Република България е страна;
- **Морфологични части** - коренът, коренището, луковицата, грудката, стръкът, листът и цветът на растението;
- **Начин на ползване** - указания относно начина на събиране на билките (изкопаване, откъсване, изрязване, обелване), използваните инструменти и необходимите изисквания за възстановяване на находището;
- **Добив** – количеството полезна биомаса, добивано от единица площ;
- **Биологичен запас** – количеството полезна фитомаса, образувано от всички (използваеми и неизползваеми) екземпляри от даден вид върху всички подходящи или неподходящи за събиране участъци (находища);
- **Експлоатационен запас** – количеството полезна биомаса, образувано от всички използваеми или неизползваеми екземпляри от даден вид върху всички подходящи за събиране участъци (находища);
- **Оборот на добива** – период, включващ година на събиране и брой години необходими за възстановяване на запасите от биомаса.
- **Възможен годишен добив** - количеството полезна биомаса, което може да бъде събирано ежегодно на дадена територия без да се нанесат щети на стопански значимите находища.

X. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

До Кмета
на Община Върбица
вх.№...../..... 20....г.
Квитанция №

Срок за изпълнение 7 дни

И С К А Н Е

ЗА ИЗДАВАНЕ НА ПОЗВОЛИТЕЛНО ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ ПО ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

От
/собствено, бащино, фамилно име/ наименование на фирмата/

С адрес :
/община, населено място, ж.к., ул., N..., вх., ет., ап./

Господин Кмет,

Моля, да ми бъде издадено разрешително за ползване на лечебни растения

.....
/вид на лечебното растение, морфологична част, сурово тегло/

Ползването ще се извърши в следните райони – общински поземлен имот - /земи/
.....
.....

Пунктовете за изкупуване на лечебните растения, се намират на следните адреси
.....

Гр. Върбица
.....20....г.

С уважение:
.....

Приложение №2

ПОЗВОЛИТЕЛНО за ползване на лечебни растения

ПОЗВОЛИТЕЛНО

№..... от20.....г.
за ползване на лечебни растения

На основание чл. 21, ал. 2, чл. 22, т. 2 и чл. 24, ал. 2 от Закона за лечебните растения и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Върбица, разрешава се на, адрес:, ЕГН да ползва в землището на гр. (с.), местност, находище, лечебните растения, както следва:

№	Вид лечебно растение	Използваема част (билка)	мярка	Количество	Такса за 1 кг (лв.)	Обща такса (лв.)
1						
2						
3						
4						
5						
6						
Общо:						лв.

Словом:

Приходна квитанция №:

При следните условия:

Срок за ползване:

Начин на ползване:

Временни складове, адрес:

Други:

КМЕТ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА:

/подпис, печат/